

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เริ่มปรับตัวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากชนบทสู่เมือง แต่การจัดการพื้นที่ ที่แยกส่วนการพัฒนาชนบทและเมืองออกจากกัน ทำให้ขาดความเชื่อมโยงทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติ ผนวกกับนโยบายการบริหารแบบรวมศูนย์ที่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและท้องถิ่น ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจภาคเมืองมีการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกมากกว่า โดยที่การพัฒนาแยกห่างจากพื้นที่ชนบทก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบทมากขึ้น ทั้งในด้านการกระจายรายได้ และการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตลอดจนคุณภาพและการกระจายบริการทางสังคม โดยการเติบโตของเมืองไม่ได้มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาชนบทเท่าที่ควร ก่อให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนา และไม่สามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการพึ่งตนเองได้น้อยลง

สภาวะการณ์ดังกล่าวทำให้ภาคชนบทเจริญเติบโตไม่เท่าเทียมกันและเกิดภาวะความยากจนและความล้าหลังที่ยังขาดความเชื่อมโยงกับระบบเมืองและโลกภายนอก ขณะที่ภาคการเกษตรซึ่งเป็นฐานการผลิตที่สำคัญ มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ขาดการอนุรักษ์พื้นที่ และเสื่อมโทรมลง ประกอบกับแรงจูงใจจากรายได้นอกภาคเกษตรมากกว่า ทำให้คนชนบทต้องอพยพย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีขึ้นในการประกอบอาชีพในเมือง ส่งผลให้ที่ดินเพื่อการเกษตรถูกละทิ้ง ขณะที่การขยายตัวอย่างไร้ทิศทางของพื้นที่เมือง โดยไม่มีระบบผังเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสม นำไปสู่ความเสื่อมโทรมของสภาวะสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนทั้งในเมืองและชนบท

จึงมีความจำเป็นต้องปรับกระบวนการพัฒนาระบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้เหมาะสม เพื่อสร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาชนบทและเมืองให้มีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุนกันและกัน^๑ นำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยให้ชนบทยังคงบทบาทเป็นฐานการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ ขณะที่เมืองช่วยสนับสนุนในการเป็นแหล่งตลาดและการบริโภค รวมทั้งแหล่งจ้างงานที่ส่งทอดความเจริญสู่พื้นที่ชนบท ขณะเดียวกันมีความเข้มแข็งของชุมชนและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ ช่วยสร้างโอกาสที่จะเกื้อหนุนพลังการพัฒนาเพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ - ๑๑ จึงได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การจัดการเชิงพื้นที่ในมิติใหม่ที่มุ่งปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ประสานเชื่อมโยงชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูลกันและกัน นำไปสู่เป้าหมายระยะยาวในการกระจายโอกาสการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้เท่าเทียมกันตามศักยภาพในทุกพื้นที่ โดยจะดำเนินการตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ยึดคนในพื้นที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม ที่อาศัยความเข้มแข็งของชุมชนฐานรากทั้งในชนบทและเมืองเป็นพื้นฐาน

^๑ ธีรธร ศรีทอง, การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๙๑.

ให้คนส่วนใหญ่ของประเทศมีพลังเพิ่มขีดความสามารถด้วยตนเอง และพึ่งตนเองได้ รวมทั้งใช้ทุนทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างรอบคอบ ระมัดระวังและมีประสิทธิภาพ สร้างเศรษฐกิจพออยู่พอกินเป็นภูมิคุ้มกันเบื้องต้น ขณะเดียวกันมีการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชนบทและเมืองที่ผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นโดยลำดับ ภายใต้ความมีเหตุผลและเกื้อกูลกัน ควบคู่กับการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง สามารถรองรับการกระจายภารกิจด้านการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนกระบวนการสร้างเครือข่ายชุมชนและประชาสังคมในการร่วมสร้างความเป็นธรรมแก่คนทุกระดับในสังคม โดยเฉพาะคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว^๒

การกำหนดให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” เป็นเรื่องที่ปรับวิธีคิดให้มีการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ทั้งนี้การพัฒนาแบบยั่งยืนจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของคนบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองได้ อันจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในสังคม^๓

การพัฒนาโดยอาศัยพลังของกลุ่ม เป็นการดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นการสร้างทางเลือกใหม่ พื้นฟูความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกันของประชาชน ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัย เกื้อกูลกันในชุมชน เพราะการรวมกลุ่มของประชาชนเป็นลักษณะการจัดประสบการณ์ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดการเรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกัน^๔ ก่อให้เกิดผลดีต่างๆ เช่น เกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์วิเคราะห์ปัญหา เสริมสร้างกำลังใจให้แก่กัน ตลอดจนได้รับการเสริมสร้างความรู้ในเรื่องที่สนใจร่วมกันจนเกิดกระบวนการเชื่อมโยงอย่างเป็นเครือข่ายและขยายออกไป เช่น กลุ่มเกษตร กลุ่มออกกกำลังกาย กลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนในการแก้ไขปัญหา เช่นเดียวกับการพัฒนาชุมชนจะไม่เกิดความชัดเจนได้ถ้าไม่มีความร่วมมือของประชาชน การพัฒนาเครือข่ายจึงเป็นกลไกหลักที่สำคัญประการหนึ่งของการรวมตัวในชุมชน คือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน การทำงานของเครือข่ายเป็นรูปแบบของการประสานงานบุคคล หรือองค์กรที่อยู่ในชุมชนกับภายนอกชุมชน มีการสร้างเป้าหมาย ใช้สติปัญญา ความสามารถ และทรัพยากรในการทำงานด้วยกันของสมาชิกในชุมชน เมื่อทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยให้เกิดความร่วมมือกัน ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาเครือข่ายในชุมชนมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาชุมชนทุกด้านทั้งทางตรงและทางอ้อม

^๒สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙), (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๕), หน้า ๓ – ๖.

^๓สรเสรีญ วงศ์ขุ่ม, การวางแผนพัฒนาประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (นนทบุรี : บริษัท ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๓๑.

^๔ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๑๖.

ชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เป็นการบริหารชุมชนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ประกอบด้วย ๑๔ หมู่บ้าน ๒๘ ชุมชน มีจำนวนประชากรทั้งหมด ๒๔,๘๖๖ คน^๕ โดยแยกเป็นชาย ๑๑,๓๙๔ คน หญิง ๑๔,๔๗๒ คน สภาพพื้นที่ของตำบลไร่ชิง มีสภาพพื้นที่ราบลุ่มมีที่ดินอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านและมีลำคลองหลายสาย จึงเหมาะสมแก่การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เดิมประชากรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เกษตร เช่น สวนผลไม้ สวนผัก ต่อมาเมื่อมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาในด้านต่างๆ สู่ความเป็นชุมชนเมืองโดยการร่วมกันพัฒนาทั้งจากทางภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันทางสังคมอื่นๆ เป็นเครือข่ายพหุภาคีร่วมกันพัฒนาชุมชนตำบลไร่ชิง โดยมีวัดไร่ชิง พระอารามหลวง ซึ่งมีองค์หลวงพ่อดำไร่ชิง เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนและประชาชนทั่วไป โดยมีพระเดชพระคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินทปญโญ) อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ชิง ซึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ตำบลไร่ชิงอย่างเห็นได้ชัด ท่านได้ใช้วัดเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในด้านต่างๆ มากมายที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน และประชาชนทั่วไป เช่น โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ โรงเรียนวัดไร่ชิงสุนทรอุทิศ โรงเรียนวัดไร่ชิงวิทยา เทศบาลเมืองไร่ชิง สถาบันพัฒนาครูเป็นต้น และในส่วนของชุมชนตำบลไร่ชิงเองก็มีวิวัฒนาการ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากชุมชนชนบทที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักก้าวไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นชุมชนเมือง โดยการมีส่วนร่วมจากองค์กรต่างๆ จนเกิดเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นเพื่อที่จะพัฒนาชุมชนร่วมกัน โดยอาศัยทุนพลังท้องถิ่นคือ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม และวัฒนธรรม ทุนทางความรู้ และทุนทางเศรษฐกิจ ที่มีอยู่ในชุมชน จึงทำให้เกิดการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงจากชุมชนชนบทสู่ความเป็นชุมชนเมือง โดยความร่วมมือของทุกๆ ฝ่ายในตำบลไร่ชิง

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยมุ่งค้นหาลักษณะการทำงานเป็นเครือข่ายการมีส่วนร่วม ที่มีการประสานความร่วมมือภายใต้ปัจจัยที่เอื้อเพื่อและเงื่อนไขของพลังท้องถิ่น ตลอดจนค้นหาบทบาทที่เหมาะสมของแต่ละภาคส่วนในการมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชุมชนให้สามารถคงศักยภาพความยั่งยืนต่อไป รวมทั้งกระตุ้นให้ชุมชนมีความสนใจและมีแนวทางการดำเนินการให้เกิดความร่วมมือเป็นเครือข่ายในการพัฒนา คือการวางแผนและร่วมมีบทบาทในการค้นหาแนวทางกลวิธีในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม อันจะเอื้อประโยชน์ต่อการเสริมสร้างพลังของชุมชน อย่างยั่งยืนและยังเป็นตัวอย่างให้กับชุมชนหลายๆ แห่งในสังคมไทย

^๕เทศบาลเมืองไร่ชิง, แผนพัฒนาเทศบาลสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๘), (นครปฐม : เทศบาลเมืองไร่ชิง, ๒๕๕๖), หน้า ๘ – ๙. (อัดสำเนา).

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กร และประชาชนในการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองไร่ชิง ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ กระบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การมีส่วนร่วมขององค์กร และประชาชนในการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับใด

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองไร่ชิง ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม มีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม และกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้ คือ

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ กระบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยศึกษาตามแนวคิดของกระบวนการกลาย เป็นเมืองในประเทศไทย ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านสังคม ๒) ด้านเศรษฐกิจชุมชน ๓) ด้านทรัพยากร ชุมชน ๔) ด้านการบริหารจัดการชุมชน และผู้วิจัยยังมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์กร และประชาชนในการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยศึกษาตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ โคเฮนจอห์น และนอร์แมน (Cohen, John & Norman T.Uphoff) ประกอบด้วยพื้นฐานการมีส่วนร่วม ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมด้านการ ตัดสินใจ ๒) การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ ๓) การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ ๔) การมี ส่วนร่วมด้านการประเมินผล

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านตัวแปรของการวิจัยไว้ ๒ ประเภท ได้แก่

๑.๔.๒.๑. ด้านตัวแปรต้น (Independent Variables)

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้/เดือน ระยะเวลาของการอาศัยอยู่ในชุมชน

๒. ปัจจัยเชิงสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/เครือข่าย

๑.๔.๒.๒. ด้านตัวแปรตาม (Dependent Variables)

๑. กระบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐมใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านสังคม ๒) ด้านเศรษฐกิจชุมชน ๓) ด้านทรัพยากรชุมชน ๔) ด้านการบริหารจัดการชุมชน

๒. ปัจจัยการมีส่วนร่วมขององค์กร และประชาชนในการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐมใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ๒) การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ ๓) การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ ๔) การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนทั่วไป หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในพื้นที่ชุมชนตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม มีประชากรทั้งหมดจำนวน ๒๔,๘๖๖ คน^๖ โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปรียบเทียบตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน (Taro Yamane)^๗ โดยมีความคลาดเคลื่อน ($\pm 5\%$ = ๓๙๔ คน) ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๔ คน มีผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ จำนวน ๑๕ ท่าน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐมเท่านั้น

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้กำหนดในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน ในการศึกษาค้นคว้าและวิจัย

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

๑.๕.๒ สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

๑.๕.๓ สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

^๖เทศบาลเมืองไร่ซิง, แผนพัฒนาเทศบาลสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๘), หน้า ๘ – ๙. (อัดสำเนา).

^๗สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๖๑.

๑.๕.๔ สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

๑.๕.๕ สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

๑.๕.๖ สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

๑.๕.๗ สมมติฐานที่ ๗ ประชาชนที่มีระยะเวลาของการอาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

๑.๕.๘ สมมติฐานที่ ๘ ประชาชนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

๑.๕.๙ สมมติฐานที่ ๙ ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/เครือข่ายต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การสร้างเครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

๑.๖.๒ การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน มีขั้นตอนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านเจริญเติบโตของงานและถดถอย และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลรวมของวุฒิภาวะและประสบการณ์

๑.๖.๓ ความเป็นเมือง หมายถึง พื้นที่หนึ่งซึ่งเป็นที่รวมกลุ่มตั้งถิ่นฐานของประชากรมารวมกัน เป็นพื้นที่ ที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และหนาแน่นกว่าพื้นที่อื่นในบริเวณโดยรอบ โดยมีสิ่งปลูกสร้างถาวร สิ่งอำนวยความสะดวก และระบบสาธารณูปโภคที่เพียบพร้อม เป็นที่ตั้งศูนย์รวมของการปกครองของท้องถิ่นนั้น ๆ ประชากรส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างออกไปจากชนบท

๑.๖.๔ เครือข่ายสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมดของคนในสังคมที่กลุ่มบุคคลมีต่อกัน โดยคุณลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นสามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ เครือข่ายสังคมนี้นประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมด การเรียนรู้ของบุคคล หรือกลุ่มองค์กรใดก็ตาม ย่อมสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสังคมนี้อย่างแน่นอน

๑.๖.๔ เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง การประกอบอาชีพ การสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพ มีรายได้ที่พอเพียงต่อการแสวงหาปัจจัย ทั้งยังสามารถรู้จักหารายได้จากอาชีพเสริม มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย และเพียงพอต่อการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้อย่างมั่นคง รู้จักประหยัดอดออม มีเหลือเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น ไม่เป็นหนี้สิน

๑.๖.๕ เครือข่ายทรัพยากรชุมชน หมายถึง ทรัพยากรที่เป็นปัจจัยการผลิตมีความสำคัญต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์เพราะมนุษย์เป็นผู้นำเอาทรัพยากรธรรมชาติซึ่งประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า และแร่ธาตุ มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่มนุษย์และสังคมให้มากที่สุดและนานที่สุด

๑.๖.๖ เครือข่ายการบริหารจัดการชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการหรือแบ่งส่วนงานให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และทุกคนรู้จักหน้าที่ต่างๆ ของตนเองเพื่อที่จะกำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน

๑.๖.๗ การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่องค์กร และประชาชนในตำบลไร่ขิง เข้าไปมีบทบาทในการมีส่วนร่วมคิดวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมกันรับผลประโยชน์ และร่วมกันติดตามประเมินผลการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดังนี้

๑.๖.๗.๑ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ หมายถึง การที่องค์กร และประชาชนในตำบลไร่ขิง ร่วมกันวางแผนกำหนดความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของแผน ต่อจากนั้นเลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการตัดสินใจนี้ เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการตามแผนและการตัดสินใจปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ตลอดถึงการติดตามประเมินผล

๑.๖.๗.๒ การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ หมายถึง การที่องค์กร และประชาชนในตำบลไร่ขิง เข้าร่วมดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนไร่ขิง การดำเนินการพัฒนาชุมชนตามแผนหรือนโยบาย และการให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะแก่ประชาชนในชุมชน

๑.๖.๗.๓ การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่องค์กร และประชาชนในตำบลไร่ขิง ได้รับ ผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ไม่ว่าจะเป็น ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่ดีขึ้น รวมทั้งการที่ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกด้าน

๑.๖.๗.๔ การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล หมายถึง การที่องค์กร และประชาชนในตำบลไร่ขิง ร่วมกันตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของชุมชนที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้น เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคในการที่จะนำไปพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนสืบไป

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงระดับกระบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนใน ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมขององค์กร และประชาชนในการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองไร่ขิง ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม